'תורת המנחה' - דרושים לתלמיד הרשב"א רבינו יעקב סקילי זי"ע

הוצאת שלישית מפוארת ומאירת עיניים ע"י הרה"ח רבי שמואל זאב קליינמאן שליט"א

מן המאורעות היותר חביבים על שוחרי תורה בעולם הספר הוא הופעתו של חיבור מכתבי יד מתורתם של רבו־תינו הראשונים ז"ל, שתורתם תורת אמת וטובה ציפורנם וטיפת דיו מציפורן קו־למוסם לקיים בה ולכל ישראל היה אור במשובתם. כל מאורע שכזה הנה הוא גילוי מובהק של חסד הש"י, קורא הדו־רות ונותן התורה בבריתו אשר כרת לזרע ישראל לדורותם כי לא תשכח מפי זרעו.

וכל הדברים האלה לא באו אלא כהקדמה לבשורת הופעתו בהוצאה השלישית ומפוארת בכרך אחד של הספר 'תורת המנחה' ספר דרושיו של תלמיד הרשב"א ז"ל הוא רבינו יעקב ב"ר חננאל סקילי ז"ל, שחמדתו גנוזה היתה באוצרות כתה"י מאות בשנים עד שנגא־לו וראו אור בימינו. בכך מצטרף חיבור זה עובר להופעתו לשורת ספרי הדרוש מרבותינו הראשונים ז"ל כדרשות הר"ן וכיוצא, שאף כי מועטים הם מקומם ומשקלם ראש וראשון הם אצל חכמי הדורות שדבריהם להם יסוד מוסד, ועל שורה ושתיים מתורתם דרשו תילי תי־לים במרוצת הדורות וקנו להם שביתת עולמים בעולמה של תורה ויראה, כראוי לתורתם של ראשונים כמלאכים, אלה יעידון יגידון על החיבור שלפנינו בדומה להם בחינת יגיד עליו ועו.

ספר הדרושים 'תורת המנחה' מסודר על סדר פרשיות התורה והמו־עדים, רצוף מרגניתות מבית מדרשם של הרשב"א והרמב"ן ז"ל, ובין השיטין למדנו על היותו של רבינו המחבר ז"ל מהיחידים שנמצאו ראויים לרבותיהם הראשונים ז"ל להיות ממקבלי תורה ומעתיקי שמועה אף ברזי התורה. כחוט השני יעברון בדבריו מגמתו ותכליתו שהקדים ורשם בהקדמת החיבור, ללמד דעת בעיקרי התורה והאמונה ואופני השתלמות הנפש ועבודת הקודש, וגילוי פנים ביסודי דעת ויראת אלוקים, וכאשר דברים מעין אלה נובעים ממעיינות בית מדרשם של הראשונים אין לך ראוי מהם להיות לעטרת ראש.

לשון המחבר מתקופת הראשונים קלה וברורה בדיוק לדור שלנו כאילו הוכן במיוחד מתקופת הראשונים שיהיה ברור כשלג ונוכל לזכות ללמוד בספר הנ"ל ולהבין .

החיבור ראה אור לראשונה מכת"י לפני יותר משני עשורים ע"י הרה"ג ברוך חפץ שליט"א שעבודתו במלאכת העריכה מלאכת מחשבת בטעם ודעת, בפיסוקי קטעים וכותרותיהם ובמפת־חות מפורטים, ובמבוא שהקדים בראש הספר בדברים ליחוסו של כתה"י, כמו עדותו של רבינו החיד"א ז"ל על כתה"י ושבח שהשביח לחיבור ספרו 'שם הגדו־לים', השוואות מאותם מקומות שציטט רבינו המחבר בשם 'מורי נר"ו' והם לפ־נינו כמות שהם בחידושי הרשב"א ז"ל על אגדות הש"ס, ופרטים על שמונה כתבי יד שנשתמרו מחיבור זה. ואכן מאז נדפס ראוהו חכמים ויאשרוהו ורבים ניאותו לאורו עד שאזל זה מכבר, ועתה רואה אור בשנית במהדורה מפוארת ומאירת עיניים ע"י הרה"ח רבי שמואל זאב קליינמאן שליט"א. וראוי לציין את המהדורה השניה שיצא לאור בטוב טעם בשנת תש"ס ע"י מכון 'אהבת שלום' שבראשו עומד המקובל הנודע הגאון רבי יעקב משה הלל שליט"א, ומאז ועד הלום אזלו כל הספרים מן השוק ורב הצמאון ומבקשי תורתו לספר זה, וכל מהדורה זו שיוצאת כעת לאור הוא בזכותו של הרה"ג יאיר לביא שליט"א ראש ישיבת 'שירת התורה', אשר מוסר שיעורים כסדרם בספר הזה בקלויז 'תפארת שלמה רדאמסק' בירושלים.

לסיום יבואו קטעי דברים מתוך דבריהם של חכמי הדור במכתבי הסכ־מותיהם למהדיר: פוסק הדור מרן בעל השבט הלוי זצ"ל: "מטמון חשוב וקדוש... ודרכו דרך מיוחד נוסף על הראשונים שבונה עליהם, ע"כ מחזיקנא מלא חפ־ניים טיבותא לכבוד הרב האברך השלם שזוכה לחדש בושם זה בעולם". הגר"ח מילקובסקי זצ"ל: "אוצר בלום שתול על פלגי אמונה ויסודותיו נאמנים ונובעים מהרשב"א והרמב"ן זי"ע בדברים נעימים ומושכים ותכליתם להשכיל ולדעת את ה'". הגר"מ שפירא זצ"ל: "דבר שפתיים אך למחסור לדבר על גאון קדמון מבית מדרשו של הרשב"א. ובאמת שהמחבר הקדוש מפזר על דרכו פנינים יקרות וגי־לויים נפלאים בפנימיות הדברים ודבריו כתפוחי זהב במשכיות כסף. ואשריך שזכית להיות שליח דרחמנא ועל ידך יצאו דברי תורה אלו".

הופיע הספר 'לקוט ברכות בחשבון'

קובץ דברי חז"ל בענייני חכמת החשבון

יום בשורה הוא ללומדי התורה עם הופעת הספר 'לקוט ברכות בחשבון' – קובץ דברי חז"ל בעניני חכמת החשבון, מן המשנה ומשני התלמודים, ממדרשי הלכה ואגדה, מחיבורי הגאונים, ומדברי רבותינו הראשונים והאחרונים, המציג את חכמת החשבון בראי של חז"ל, עם ציונים וביאורים 'ברכת יעקב', ביאורי סוגיות מלווים בתרשימים ושרטוטים במקומות הנצרכים, כולל מבואות חשו־בים אודות רבותינו המחברים. הספר עוסק גם בספרות וסימני חשבון, בשבע החכמות ועוד, כולל ההדרה מלאה של פרקים מתוך חיבורים רבים אשר לא נדפסו זה מאות בשנים.

החיבור מחולק לשני כרכים המתפ־רסים על קרוב ל־2000 עמוד בי"ט שע־רים. בין הסוגיות והעניינים הרבים המ־תבארים הם: גובה המן וכמותו היומית, פרקים מס' מאיר עיני חכמים, קונטרס ברכות בחשבון מספר מרכבת המשנה (שטרם ראה אור בצורה מבוארת וחסר במהד' האחרונות של מרכבת המשנה), חכמת הציורופים והגימטריאות, סוגיות ממסכת עירובין, דיונים חשבוניים מספר מטה דן – כוזרי שני, פרקים מספר חי־בור התשיחה והתשבורת לר' אברהם בר חייא הנשיא, חכמת המספר, שבע החכ־מות ועוד. מפתחות לתנ"ך, משנה וש"ס ומפתח אישים ועניינים – מצורפים גם הם לחיבור זה. כעת יוכלו גם אלו שהתק־קשו בלימוד סוגיות אלו – אשר נחשבו לעתים ל'מת מצוה' – לקנות קניין נצח בהבנה ובהבירות בסוגיות.

חיבור בְרָכות בחשבון זכה לבר־כותיהם של רבים מרבותינו: ביניהם הרה"ג ר' שלום משולם ויינברג גאב"ד טשאבא זצ"ל ("...צולל לעומק הדברים לפרטי פרטים, ומפענח צפונות עפ"י חשבון מדויק בחכמה ובתבונה... על פי יסודות מוצקים של רבותינו הראשונים והאחרונים שעסקו בעניינים אלו, ומגישן בצורה מסודרת וברורה, והרבה סוגיות עמומות, אשר טרם באו על ביאורם הנ־כון מחמת חוסר ידיעה והבנה במקצוע הנ"ל, מתבארים עתה בבהירות ובדיוק, ולכן תועלת גדולה לאין ערוך תביא עבו־דה זו ללומדי תורה") ולבחל"ח הרה"ג ר' עזריאל אויערבך שליט"א ("...[והמחבר] אסף מדבריהם של גדולי הדורות לפענח סוגיות האלו אשר רבים מהלומדים מת־קשים בהם, והנ"ל ערך וסדר בטו"ט וד־עת בשפה ברורה ונעימה ומסביר בפרו־טרוט כל ענין וענין, ואשרי חלקו להאיר חלקי תורה בדעת ובתבונה ולהחכים המעיינים... וגם אני נהנתי ולהכתי לאור הספר בכמה מקומות, ואשרי המאיר עינים בתורה, תרבה הדעת"), הרה"ג ר' משה מרדכי פרבשטיין שליט"א ("...ב"ה שזכיתם להגיע להוצאה לאור של הספר 'לקוטו ברכות בחשבון', הכולל לקט של סוגיות תלמודיות ודיונים של ראשונים ואחרונים, המבוססים על נושאים שונים בחכמת החשבון, המעוטרים בביאורים ובהערות מחכימות 'ברכת יעקב', הפותחים שער ללומדים להתעמק בעניינים שבד"כ קשה להבין בהם את דברי יעקב משה הלל שליט"א, ומאז ועד הלום אזלו כל הספרים מן השוק ורב הצמאון ומבקשי תורתו לספר זה, וכל מהדורה זו שיוצאת כעת לאור הוא בזכותו של הרה"ג יאיר לביא שליט"א ראש ישיבת 'שירת התורה', אשר מוסר שיעורים כסדרם בספר הזה בקלויז 'תפארת שלמה רדאמסק' בירושלים.

לסיום יבואו קטעי דברים מתוך דבריהם של חכמי הדור במכתבי הסכ־מותיהם למהדיר: פוסק הדור מרן בעל השבט הלוי זצ"ל: "מטמון חשוב וקדוש... ודרכו דרך מיוחד נוסף על הראשונים שבונה עליהם, ע"כ מחזיקנא מלא חפ־ניים טיבותא לכבוד הרב האברך השלם שזוכה לחדש בושם זה בעולם". הגר"ח מילקובסקי זצ"ל: "אוצר בלום שתול על פלגי אמונה ויסודותיו נאמנים ונובעים מהרשב"א והרמב"ן זי"ע בדברים נעימים ומושכים ותכליתם להשכיל ולדעת את ה'". הגר"מ שפירא זצ"ל: "דבר שפתיים אך למחסור לדבר על גאון קדמון מבית מדרשו של הרשב"א. ובאמת שהמחבר הקדוש מפזר על דרכו פנינים יקרות וגי־לויים נפלאים בפנימיות הדברים ודבריו כתפוחי זהב במשכיות כסף. ואשריך שזכית להיות שליח דרחמנא ועל ידך יצאו דברי תורה אלו".

אם בחוקותי תלכו...

שו"ת ישיב יצחק חלק מ"א

מאת הרב יצחק שמואל שכטר שליט"א

יום בשורה לרבנן ותלמידיהון, העוסקים בשערים המצוינים בהל־כה, בהופעתו לאור עולם של החלק המ"א! מהסדרה הנודעת שו"ת ישיב יצחק, פרי עמלו ויגיעו של הגאון הנודע לשו"ת רבי יצחק שמואל שכ־טר שליט"א, ראש כולל ש"ס ודומ"ץ קרית צאנז נתניה.

הספר המכיל למעלה משש מאות עמודים יצא לאור עולם בפורמט נאה, וברוב פאר והדר, והוא החלק החמישים וחמשה! מספרי המחבר הפורה לאוי"ט.

על חלק זה המ"א במספר ניתן להמליץ דברי רש"י בפ' בחוקותי: אם בחוקותי שתהיו עמלים בתורה. להגיע למעלה של אם (מ"א חלקים) בחוקותי, אי אפשר להגיע אלא באופן של תהיו עמלים בתורה, ואכן כל יושבי שער עירו יעידון על המחבר שליט"א אשר משנות נעוריו, ביושבו בשבת תחכמוני בצל רבו המובהק הגה"ק מצאנז בעל השפע חיים זי"ע, לא מש מתוך האוהל בהתמדה מופלאה מעוררת השתאות, אשר מאהבתו של רבו הגדול משמחתו שמשמ בו ובתורתו עיטרו בחיבה יתירה השמורה עמו לעמלי תורה, וקירבו לעיני קהל ועידה בקירובים מופלגים, הד לקירבה זו ניתן לראות במכתבים שכתב רבו אליו ואודותיו שנדפסו בראש הספר.

ואכן ברוב הימים והשנים נת־קיים בו מאמ"ל כל העוסק בתורה בסתר תורתו מכרזת עליו בגלוי, ומכל קצווי תבל החלו מריצים אליו שאלות שהזמן גרמן כאשר השואלים נמנים על כל גווני הקשת: גדולי ישראל ורבני קהילות היושבים על מדין – אדמו"רים נערצים, מו"צים מובהקים, ועמך בית ישראל החפצים לקבל מענה בהיר לדעת המעשה אשר יעשון, ביודעם כי מכאן מצא הלכה ומשנה ברורה בבהירות מו־פלאה.

בספר ניתן למצוא בירורים מקי־פים בכל חלקי ההלכה המגוונים מא־רבע חלקי בהשו"ע, כאשר כל נושא נלמד ממקורו כפי אשר הדריכו רבו, עובר לשיטת הפוסקים, וכלה במס־קנת ההלכה, כך שכל הנושא מסוכם בהבהירות על כל הסתעפויותיו, מחוור כשמלה, ומסודר כשולחן הערוך ומוכן לאכול.

נציג כאן 'טעימה קצרה' ממגוון נושאים הנידונים בספר החדש:

בחלק או"ח – חולה המחובר לצינוריות האם מברך ברכת אשר יצר (תשובה זו נכתבה להגאון הגדול ר' יעקב אדלשטיין זצוק"ל בהיותו על ערש דוי) – מי שהיה במעצר כמה ימים ואח"כ השתחרר למעצר בית האם מברך הגומל.

בחלק יור"ד – האם מותר לע־שות עסקי מסחר עם בעלי כנסיה או מסגד – להתרפאות במי שמרפא ע"י לחש – האם מותר לשנות חדרי לימוד בת"ת לחדרי שירות.

בחלק אהע"ז – חתן וכלה שסעדו במסעדה האם יכולין לצרף שאר בנ"א שאוכלים שם לברך שבע ברכות בעשרה – להשתתף בחופת אחיו הנערכת אצל רב רפורמי ולקבל שם הברכות.

בחלק חו"מ – פרטים שנשלחים לציבור בתיבות דואר בכל הבתים כגון תלושים או דיסקים האם זכה בו בעה"ב או כיון דלא נשלח אליו בפרטיות דינו כהפקר ויכול אחר להוציאו משם – לתרום דם להרווחת ממון או בשביל מחקר רפואי.

ועוד כהנה וכהנה יוסף המעיין לקח וישבע ויתענג מנועם צוף התורה.

ברכת עולם התורה שלוחה להמ־חבר הנכבד שליט"א שיזכה להמשיך בעבודת הקודש ברוב עוז ואמיץ כח ויפוצות מעייניותיו הברוכים להרוות הצמאים לדבר ה' זו הלכה, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא לאורך ימים ושנים טובות אכי"ר.

שנת "מאור ישיב יצחק" (תשע"ז).

ניתן להשיג את הספר במכון 'ישיב יצחק' טל' – 053-3104656.

מיזם בין הזמנים במרכז 'ויועצינו' ננעל בהצלחה מרובה

בהוראת כ"ק מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א: שלושה כינוסי ענק נערכו ברחבי הארץ לתלמידי הישיבות בראשות הרב משה בויאר • הכינוסים בחסות העיתון 'המבשר'

אשדוד

ירושלים

מאות תלמידי הישיבות הק' נהרו עם פתיחת ימי בין הזמנים הנוכחי אל סדרת הכינוסים המרשימים שנערכו בפריסה ארצית בירושלים, בני ברק ואשדוד, שנועדו לתת לבחורי חמד השקפה נכונה על החיים וכלים אמתיים להתמודד עם אתגריהם.

הקביעה כי הדור הצעיר אינו יכול להפנות את ערפו אל הדור הקודם, בעול הקדושה והמסורת, המסירות-נפש ועבו־דת ה' מעומק הלב, אמורה להבהיק אל מול עינינו באור יקרות ולהוות תמרור לדרכו צריך שיכירו בפניו בחי' "יראת ה' אלמדכם" - אם זה אחרי הנישואין או בבין הזמנים וכדומה, ובכל דרכיו צריך לראות עליו שהוא בן ישיבה.

בהשראה זו התאספנו כאן בשלי־חות גדולי ישראל שזכינו לבקר ולקבל מהם הוראות וברכת הקודש לכינוסים הללו, כאן תקבלו מאת הרב משה בויאר כלים וכוחות למסע החיים לקנות חכ־מה ותורה בכלים הטובים ביותר לנפש היהודי.

המנחה חילק שבחים להני שלוחי דרחמנא ושליחי דידן העושים והמעשים בנים שמעו לי, יראת ה' אלמדכם" (תה־לים לד, יב), והסביר מדוע בחר בלשון 'לכו בנים' ולא 'בואו בנים', והרי אם בבחורים שמגיעים לישיבה עסקינן היה מתאים לקרוא בשם "בואו", אלא המ־טרה היא הוראה לדורות בכוונת הקמת הישיבות הקדושות, שכשהבחור יוצא